

تکنیک‌های اجرایی

در یادگیری پژوهش محور

حمیده بزرگ

شماره قبل، تکنیک‌هایی برای اجرای سه فاز نخست چرخه یادگیری پژوهش محور - یعنی همنوایی، کاوشگری و سازماندهی - را با هم مرور کردیم. حال، در این شماره، نگاهی به تکنیک‌های اجرایی سه فاز بعدی - یعنی بیشکاو، جمع‌بندی و کنشگری - خواهیم داشت. اما قبل از آن به خاطر داشته باشیم که تکنیک‌های معرفی شده در این بخش تنها برای یک فاز خاص از چرخه پژوهش به کار نمی‌روند و هر تکنیک بسته به اهداف شما و نحوه استفاده از آن در فازهای مختلفی قابل به کارگیری است.

کامل و معنادار برگردانند. متن‌های نوشته شده باید به حدی کامل و روشن باشند که برای فهم و توضیح آن‌ها نیازی به رجوع دوباره به منابع تحقیق نباشد. به این ترتیب هر ستون از جدول تحقیقات به پاراگرافی مجزا تبدیل می‌شود که پاسخ پرسش‌های فرعی دانش‌آموزان را در بردارد.

فاز جمع‌بندی

در فاز جمع‌بندی هدفمان این است که دانش‌آموزان به اطلاعاتی فراتر از آنچه در فازهای گذشته جمع‌آوری و درک کرده‌اند فکر کنند و تصویری کلی از آنچه درک کرده‌اند، داشته باشند. بر همین اساس، می‌توانیم از دانش‌آموزان بخواهیم میان اندیشه‌ها و مفاهیم گوناگونی که آموخته‌اند ارتباط برقرار کنند و الگوها و روابط میان آن‌ها را شناسایی نمایند. «جمله‌سازی با کارت» یکی از تکنیک‌هایی است که در این بخش می‌توانیم استفاده کنیم. در این تکنیک، به دانش‌آموزان تعدادی کارت می‌دهیم که واژه‌هایی روی هر یک از آن‌ها نوشته شده است. این واژه‌ها،

در جملات خود هستند. مراحل اجرای پیشنهادی این روش می‌تواند به این صورت باشد:

- دانش‌آموزان موضوع و یا پرسش اصلی تحقیق خود را در بالای یک «جدول تحقیقات» خالی می‌نویسند.

- پس از آن پرسش‌ها و یا موضوعات فرعی مربوط به موضوع اصلی در اولین ردیف بالای جدول و هر پرسش در یک خانه نوشته می‌شود.

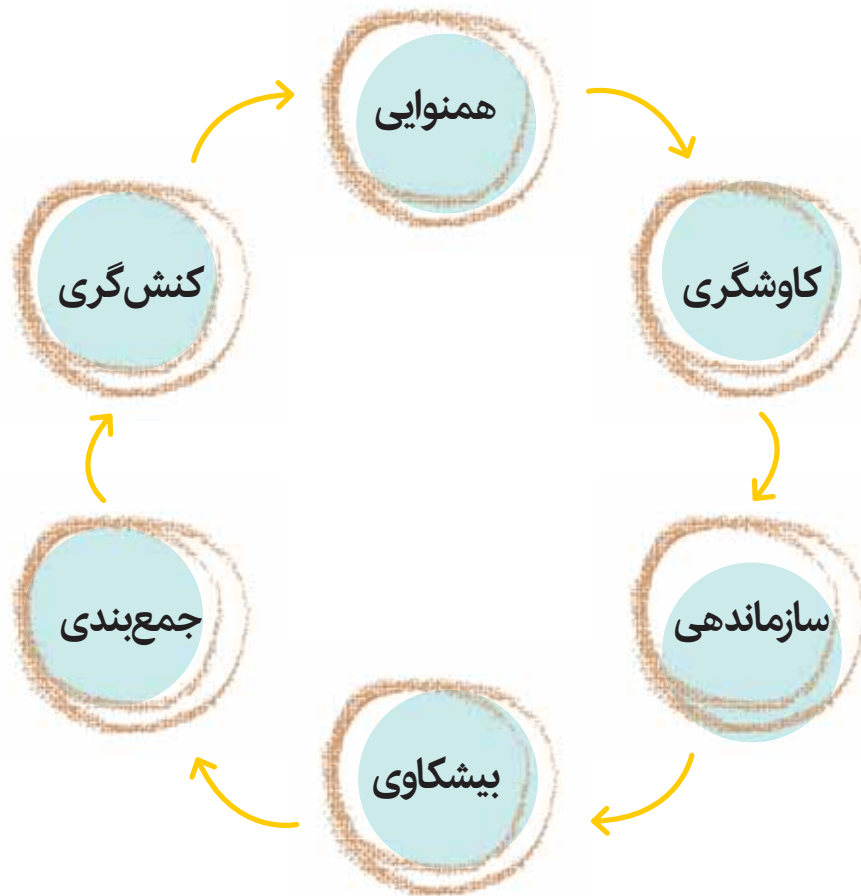
- در ردیف بعدی که آن را با عنوان «آن چه از پیش می‌دانم» نام‌گذاری کردیم، دانش‌آموزان به صورت موردی درک فعلی خود را درباره هر پرسش و یا موضوع فرعی نوشته شده در ردیف اول را ثبت می‌کنند.

- با استفاده از منابع گوناگون به دنبال پاسخ پرسش‌ها گشته و یادداشت‌هایی را در مورد هر کدام می‌نویسند.

- پس از تحقیق و یادداشت‌برداری و مرور نوشته‌های موردی، دانش‌آموزان تلاش می‌کنند تا با استفاده از این یادداشت‌ها یافته‌هایشان را به زبان خود توضیح دهند و سپس نکات موردی را با ترتیبی منطقی و منسجم به جملاتی

فاز بیشکاو

به خاطر دارید که در فاز بیشکاو هدفمان فراهم آوردن فرصتی است تا دانش‌آموزان مسائل و موضوعات مورد علاقه خود را عمیق‌تر بررسی کرده و به طور مستقل در مورد آن‌ها تحقیق کنند. میزان کنترل بر فرایند یادگیری دانش‌آموزان در این فاز به صورت طیفی است که از انتخاب محدود موضوع تا پژوهشی کاملاً مستقل و نامحدود را می‌تواند در بر بگیرد و بنابراین، تکنیک‌هایی که می‌توانیم در این فاز به کار ببریم می‌تواند در هر جایی از این طیف باشد. برای مثال، «جدول تحقیقات» تکنیکی است که به منظور هدایت و حمایت از تحقیقات نامحدود دانش‌آموزان و تبدیل یادداشت‌های برآمده از این تحقیقات به یک متن معنادار به ما کمک می‌کند. هدف استفاده از جدول تحقیقات این است که اطمینان حاصل کنیم دانش‌آموزان به جای بهره‌گیری از تنها یک منبع از طیف وسیعی از منابع در تحقیق خود استفاده کرده و در حین انجام یک تحقیق، به جای کپی‌برداری در حال تولید معنا

فاز کنش‌گری

در این فاز می‌خواهیم دانش‌آموزان آموخته‌های خود را در موقعیت‌های جدید به کار ببرند. کنش و عمل جلوه‌ای از پردازش فعال یادگیری است که در مراحل قبل صورت گرفته است. در واقع، کنشگری به‌صورتی جدایی‌ناپذیر به فرایند بازنمایی ارتباط دارد. در کنشگری به‌دنبال در نظر گرفتن مداوم پرسش «که چی؟» هستیم. پاسخ به این پرسش در واقع بیان و نمود شخصی و اجتماعی یادگیری است. ایجاد «کمپین‌های تبلیغاتی» از تکنیک‌هایی است که می‌توانیم برای تشویق دیگران به کنشگری نسبت به یک موضوع خاص استفاده کنیم.

● بهتر است برای شروع، چند مورد تبلیغات موفق را با کمک دانش‌آموزان پیدا کنیم و درباره آن‌ها بحث کنیم. می‌توانیم از آن‌ها بپرسیم کدام تبلیغات را به‌خوبی به یاد می‌آورند و چرا؟

● می‌توانیم چند تبلیغ تلویزیونی، رادیویی و روزنامه‌ای را انتخاب کنیم و با دقت آن‌ها را تماشا کنیم، بشنومیم و بخوانیم. سپس فهرستی از تکنیک‌های

مفاهیم و یا اندیشه‌های اصلی مربوط به موضوع پژوهش هستند که دانش‌آموزان باید با استفاده از این واژه‌ها جملاتی را بسازند و به این ترتیب ارتباطی مفهومی میان آن‌ها برقرار کنند.

● دانش‌آموزان را به گروه‌های کوچکی تقسیم می‌کنیم و به هر گروه نه عدد کارت که روی آن‌ها واژه‌های گوناگونی نوشته شده است، می‌دهیم. واژه‌های نوشته شده روی کارت‌ها مربوط به موضوع پژوهش هستند و معلم پیش از کلاس، آن‌ها را انتخاب می‌کند و روی کارت‌ها می‌نویسد.

● یکی از اعضای گروه کارت‌ها را بُر می‌زند و آن‌ها را در ردیف‌های سه تایی روی میز یا زمین می‌چیند.

● هر دانش‌آموز با استفاده از هر سه کلمه در یک ردیف یا یک ستون، جمله‌ای معنی‌دار می‌سازد. به این ترتیب با احتساب ردیف‌های افقی، ستون‌های عمودی و مسیرهای قطری هر یک از دانش‌آموزان باید هشت جمله بسازد تا به این صورت رابطه میان این واژه‌ها و مفاهیم کلیدی را نشان دهد.

مفیدی را که در این تبلیغات با هدف ترغیب مخاطبان به خرید محصول یا تغییر رفتار آن‌ها مورد استفاده قرار گرفته است تهیه کنیم.

● می‌توانیم امکان استفاده از این راه‌ها را برای اطلاع‌رسانی یا ترغیب مخاطبان در تبلیغات خود بررسی کنیم. ساختن پوستر، نوشتن شعر، شعار، ساختن جزوه، استفاده از موسیقی و اجرای شفاهی برای تبلیغات رادیویی، و تولید و ضبط تبلیغات به سبک تلویزیونی از روش‌هایی است که دانش‌آموزان می‌توانند در ساخت تبلیغ خود استفاده کنند.

● در این مرحله بهتر است درباره مسائل کلیدی مربوط به موضوع پژوهش به بحث و تبادل نظر بپردازیم؛ چه پیامی را از طریق این تبلیغ می‌توانیم به مخاطب بدهیم؟

● می‌توانیم پس از اتمام کار دانش‌آموزان، تبلیغات تولید شده را برای بازدید همه در محوطه مدرسه به نمایش بگذاریم و یا در صورت امکان در خبرنامه مدرسه یا روزنامه چاپ کنیم.